

Осіпов І. В. Шляхи підвищення ефективності підготовки майбутніх вчителів трудового навчання / І. В. Осіпов // Формування професійно-компетентного педагога в умовах оновлення змісту навчання: Збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів вищих педагогічних навчальних закладів I-II рівня акредитації Східного регіону (13 березня 2008 р.). – Красноармійськ: Видавничий центр, 2008. – С. 140–143.

В статті аналізується досвід роботи з формування професійно-компетентного майбутнього вчителя трудового навчання шляхом упровадження сучасних освітніх технологій.

Ключові слова: педагогічні технології, вчитель трудового навчання, технічна майстерність.

Осіпов І. В.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Сьогодні очевидно, що поряд з традиційною системою освіти все активніше практику діяльності навчальних закладів входить система нових педагогічних технологій, нова освітня парадигма, яка передбачає становлення компетентності, ерудиції, креативності та культури особистості. Актуальність проблеми пов'язана, необхідністю вдосконалення сучасної освітньої системи.

Оптимальне поєднання інноваційних освітніх технологій та фундаментальних методик класичної педагогіки є актуальною, адже вдала адаптація педагогічних інновацій до набутого часом педагогічного досвіду забезпечує умови підвищення ефективності освітньої діяльності.

Вищий навчальний заклад має готувати спеціаліста нової формації, провідними якостями якого є майстерність, мобільність, дослідницька компетентність.

Отже, як організувати навчання так, щоб сформувати особистість, здатну до творчого самовизначення своєї діяльності, до самореалізації в напрямку досягнення запланованого результату. У школі все починається з учителя «Школа повинна бути не коморою знань, а середовищем думки», – заповідав В.О. Сухомлинський.

У Національній доктрині розвитку освіти України підкреслюється необхідність переходу до нової гуманістично-інноваційної філософії освіти.

Суспільство переходить від індустріального виробництва до інформаційних технологій, тому навчальні заклади здійснюють кроки, щодо радикальних змін змісту форм і напрямів педагогічної діяльності.

Відтак, у даній статті маємо намір розглянути досвід роботи Лисичанського педагогічного коледжу по запровадженню новітніх підходів в процесі підготовки вчителя трудового навчання.

Близько 50 років ведеться підготовка вчителів трудового навчання і креслення і додатковою кваліфікацією "Керівник гуртків технічної творчості" в стінах Лисичанського педагогічного коледжу Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка. Сотні випускників цієї спеціальності працюють в різних установах освіти Луганщини і України вчителями праці, креслення, керівниками гуртків і центрів позашкільної системи технічної творчості, керівниками закладів освіти та приватними підприємцями. Рідна «Альма-матер» стала для багатьох випускників коледжу справжньою школою технічної майстерності і винахідливості.

Сьогодні підготовка майбутніх педагогів ведеться на рівні "молодшого спеціаліста" і "Бакалавра" відповідно до кваліфікаційних вимог та потреб держави у добре обладнаних аудиторіях, навчальних майстернях викладачами, які пройшли в минулому навчання у коледжі, ВНЗ, працювали з дитячими колективами і набули досвіду практичної роботи та підвищили свій науково-методичний рівень через навчання у магістратурі.

Головне в підготовці майбутнього вчителя – фундаментальна підготовка, яка забезпечується блоком дисциплін теоретичного циклу.

Протягом останніх років в програми професійно-орієнтованих дисциплін внесені суттєві зміни щодо змісту і методики їх викладання.

Навчальний процес будується на основі модульно-рейтингової технології. Згідно з нею навчальний матеріал розподіляється на логічно завершені модулі, кількість яких складає від 2 до 4-х на семестр. У межах окремого модулю студент виконує різні види навчальної роботи, кожен з яких оцінюється відповідною кількістю балів. Студент може отримати заохочувальні бали за участь у науково-дослідницькій роботі, старанність та своєчасність виконання обов'язкових завдань.

Дана технологія навчання забезпечує зростання мотивації систематичної навчально-пізнавальної діяльності студента, з одного боку, та об'єктивність і ефективність контролю та оцінювання, з іншого.

Аналізуючи перші результати запровадження модульно-рейтингової технології навчання можна відмітити такі важливі особливості системи:

- реалізація особистісно-орієнтованого підходу в навчання;
- забезпечення глибокої диференціації та індивідуалізації через велику кількість різнопланових завдань і видів групової та індивідуальної, самостійної роботи;
- стимулювання активної навчальної та творчо-пізнавальної діяльності студентів.

У вік інформаційних технологій, глобальної комп'ютеризації, розвитку телекомунікаційних систем зростає попит на спеціалістів готових до гнучкої адаптації у важливих життєвих ситуаціях; самостійного і критичного мислення; уміння бачити та формувати проблему, знаходити шляхи раціонального її вирішення: бути здатними генерувати нові ідеї. Отже, основою сучасної освітньої діяльності повинно стати не інтенсивне завантаження студента якомога більшим обсягом знань, а інтенсивний розвиток його творчих здібностей та обдарувань. Тому розглядаючи проблему організації навчальної діяльності студентів в Лисичанському педагогічному коледжі широке запровадження отримали інтегроване

диференційоване навчання, інтерактивні методики та мультимедійні технології.

Викладачі коледжу активно включилися в роботу по розробці навчальних посібників, контролюючих програм, методичних матеріалів на електронних носіях.

Ефективно використовуються при організації фронтальної і індивідуальної роботи студентами електронні підручники зі столярної справи, електротехніки, моделювання. Електронні версії максимально полегшують розуміння й запам'ятовування найбільш істотних понять, тверджень і прикладів, залучаючи в процес навчання якісно інші властивості людського мозку, зокрема слухову й емоційну пам'ять. Можливості електронного підручника невичерпні і дозволяють застосувати незлічену кількість засобів, які допоможуть реалізувати основне завдання професійної освіти: дати студентам глибокі знання і забезпечити їх широкими професійними вміннями.

Формування особистості, готової до здійснення творчої праці – процес надзвичайно складний і для того, щоб студент був здатним до генерації ідей, треба розвинути його інтуїцію, уяву, теоретичне мислення і мобільність. Відомо, що творчою працею можуть займатися не більше 5-6% населення, але здатність до цієї праці можна розвинути і таким чином, збільшити відсоток таких людей. В нашому навчальному закладі робиться все для того, щоб виявити здібних до наукової праці студентів у процесі тісної співпраці з ними. Знаючи, що творче мислення людини розвивається в умовах "проблемних" ситуацій, що сприймаються як протиріччя між знаннями суб'єкта і знанням за його рамками, ми широко використовуємо проблемний метод навчання. Беручи участь у діяльності наукового студентського товариства "Творчість", що діє у коледжі, організується системна дослідна робота, яка надає можливість студенту здобути не тільки знання, але й навички й уміння дослідника:

- застосувати знання фундаментальних законів і принципів філософії;

- використовувати сучасні методи та наукових досліджень і здійснювати їх критичний аналіз;
- застосовувати експерименти;
- швидко освоювати нові прилади й устаткування.

В коледжі існує чимало ефективних форм наукових методів організації розумової праці студентів. Серед них лабораторні роботи, практикуми, спецкурси, наукові об'єднання.

В системі позанавчальної освіти України серед об'єднань науково-технічного напрямку вагоме місце посідають гуртки початково-технічного профілю. Це гуртки та інші творчі об'єднання моделювання, художнього конструювання, механічної та електрифікованої іграшки тощо. Їх найчастіше організують для дітей молодшого та середнього шкільного віку. Це перша сходинка до технічної творчості.

Задача вчителя, керівника гуртка навчити дітей розуміти найпростіші технологічні процеси, надати перші навички технічного моделювання і конструювання, навчити працювати з різноманітними матеріалами та інструментом.

Центральне місце в процесі підготовки вчителя праці, керівника гуртків технічної творчості у Лисичанському педагогічному коледжі в реалізації зазначених задач посіли навчальна дисципліна "Основи моделювання і технічного конструювання" зміст якої передбачає як теоретичну підготовку студента, так і формування практичних навичок виготовлення моделей, механізмів, устаткування. По завершенню курсу студенти складають екзамен з обов'язковим захистом власного практичного виробу. В коледжі існує виставкова галерея з діючими моделями літаків, човнів, автомобілів, господарського устаткування, виробів з деревини і металу, які виготовили студенти.

Виконання студентами практичних завдань є важливим етапом, що дає можливість поглибити навички самостійної роботи, мета яких через організовану певним чином педагогічну ситуацію забезпечити активне й, по

можливості, творче оволодіння матеріалом після його теоретичного опрацювання.

Свої методичні вміння студенти вдосконалюють в процесі педагогічної практики, яка організується і проходить в базових загальноосвітніх школах. Конструюючи чи моделюючи найпростіші технічні вироби під керівництвом студента-практиканта школярі набувають досвіду власної творчої діяльності, розвивають конструкторські здібності, винахідливість, уяву, фантазію. На початковому етапі в учнів формується стійкий інтерес до технічної творчості, розвивається трудова культура, а студент набуває педагогічного досвіду.

На високому організаційному рівні така співпраця проходить в ЗОСШ №12, 30, 4 наочними результатами якої стали традиційні олімпіади, які проводяться на базі коледжу для школярів міста за ініціативою викладачів загально технічних дисциплін і студентів спеціальності "Технологічна освіта". Студенти коледжу допомагають школярам підготувати і представити на конкурс свої роботи і разом з цим отримують навички організації олімпіади, як однієї з форм роботи з учнями.

Більше 40 років в коледжі працює радіогурток, незмінним керівником якого є Бойченко В. А.

Основні завдання в роботі зі студентами передбачають популяризацію і розвиток радіоспорту, підвищення спортивної та технічної майстерності студентів, активізацію роботи колективної та індивідуальних аматорських радіостанцій і розширення знань і навичок у галузі радіотехніки. Займаючись понад рік, радіоаматори знаходять "спільну мову" з технікою не гірше від професіоналів. Після такої інтенсивної підготовки юнаки несуть свої знання і вміння дітям.

Відповідно до сучасних тенденцій у науці і техніці розвиваються напрями роботи з школярами, що ґрунтуються на новітніх технологіях. Досить поширені гуртки та інші об'єднання творчої молоді з інформатики, юних раціоналізаторів і винахідників, дизайнерів. Основний напрям роботи – розвиток інформаційних та інноваційних технологій.

Досвід впровадження інноваційних технологій, особистісно-орієнтованого, диференційованого навчання свідчить про їх абсолютну доцільність і затребуваність у нинішніх глобалізаційних процесах у системі освіти.

Сучасні інформаційно-комунікаційні технології впевнено увійшли в життя коледжу: ефективно використовуються комп'ютерні лабораторії, мультимедійні кабінети, електронна читальна зала, збільшився фонд електронних навчальних посібників, поступово звичайну лекцію замінює мультимедійна. Ефективно і творчо використовуються можливості мережі "Інтернет" для отримання інформації при підготовці курсових робіт, проведенні семінарських і модульних занять.

Педагогічний колектив створив власний педагогічний досвід щодо застосування ІКТ при презентації науково-дослідницьких робіт, захисті курсових і пошуково-творчих проєктів, проведенні наукових форумів.

Але комп'ютерні технології, навіть потужні – це лише технічний засіб і без глибинних знань фахівця щодо їх використання не може бути ефективно застосовано.

Об'єктивно обумовило не тільки прискорення впровадження комп'ютеризації в навчальний процес при вивченні студентами спеціальних дисциплін, а й активну експериментальну роботу за програмою "Intel® Навчання для майбутнього".

За період з 2004 року 40 викладачів і близько 220 студентів пройшли навчання за програмою "Intel® Навчання для майбутнього", підготовлено і пройшли презентацію 300 електронних навчальних проєктів з математики, педагогіки, фізики, безпеки життєдіяльності, столярної справи, технічного конструювання. З 2007 року експериментальна робота переходить в систему: "педагогічний коледж – середня школа".

Студенти-практиканти творчо і з захопленням керують роботою по створенню учнями 5-8 класів Intel-проєктів, що поступово забезпечує переведення системи підготовки майбутніх вчителів з концептуального рівня

на операційно-процесуальний рівень ідей професійно-педагогічної спрямованості підготовки сучасного педагога і професійно-орієнтованої навчально-пізнавальної діяльності майбутнього вчителя, керівника дитячого колективу системи позашкільної освіти.

Результати педагогічного експерименту неодноразово презентувалися перед освітянами міста, області, регіону та на Всеукраїнських нарадах.

Отже оптимальне застосування сучасних освітніх технологій і форм роботи в процесі підготовки майбутніх педагогів сприяє підвищенню навчальної і творчої активності студентів, інтерес до новітнього, прагнення до вдосконалення.

Здатність до творчої діяльності визначає унікальність людини. Творчість незгасна, як і незгасне бажання відчувати радість задоволення від власного відкриття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабанский Ю. К., Поташник М. М. Оптимизация педагогического процесса (В вопросах и ответах). – К.: Радянська школа, 1982.
2. Журавський В. С., Згуровський М. З. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти. – К: Політехніка, 2003. – 200 с.
3. Зязюн І. А. Інтелектуально-творчий розвиток особистості в умовах неперервної освіти // Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: Монографія / За ред. І. А. Зязюн. – К: Віпол, 2000.